

Другова О. С.
*доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту,
бізнесу і адміністрування,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-558-0-22>

ВПЛИВ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ У ПРОМИСЛОВІСТІ 4.0

Генеративний штучний інтелект (Generative AI) стає одним із ключових чинників трансформацій у межах промисловості 4.0, адже він змінює саму природу створення цінності в економіці. Його застосування охоплює проектування нових продуктів, автоматизоване моделювання бізнес-процесів, формування персоналізованих клієнтських рішень та прогнозування ринкових тенденцій. Завдяки здатності генерувати нові дані, тексти, зображення або технічні рішення, Generative AI підвищує ефективність інноваційних процесів і скорочує час виходу продукту на ринок. Для підприємств промисловості 4.0 це означає перехід від традиційної конкуренції за ресурси до конкуренції за швидкість навчання та адаптації технологій. Штучний інтелект виступає інструментом створення стратегічних переваг через аналітику великих даних, креативну автоматизацію й оптимізацію виробництва. Поступово формується нова логіка управління знаннями, у якій дані перетворюються на головний актив підприємства.

Впровадження генеративного штучного інтелекту докорінно змінює традиційні підходи до стратегічного менеджменту підприємств. Він дозволяє перейти від реактивного прийняття рішень до проактивного прогнозування на основі великих даних і симуляцій можливих сценаріїв. Генеративні моделі створюють альтернативні варіанти стратегій розвитку, оцінюючи їхні ризики й економічну ефективність у режимі реального часу. Такі інструменти дають змогу автоматизувати процеси стратегічного планування, оптимізувати витрати й скорочувати часові рамки ухвалення управлінських рішень. Підприємства отримують можливість швидше реагувати на зміни попиту, розробляти

персоналізовані продукти та формувати гнучкі бізнес-моделі. Генеративний ІІ також підвищує якість управління знаннями, забезпечуючи накопичення, аналіз і використання корпоративного досвіду для майбутніх рішень. Використання цих технологій сприяє розвитку культури експериментування та інновацій, що підсилює конкурентні переваги компаній. Разом з тим інтеграція генеративного ІІ потребує нових компетенцій керівників і трансформації управлінських процесів.

Використання генеративного штучного інтелекту суттєво прискорює процес розроблення інноваційних продуктів і рішень, оскільки дає змогу автоматизувати етапи моделювання, тестування та оптимізації. Такі системи здатні генерувати нові ідеї, конструкції або дизайн-прототипи на основі аналізу великих масивів даних, що скорочує час виходу продукту на ринок. Generative AI підвищує точність ринкової аналітики, дозволяючи підприємствам передбачати поведінку споживачів, оцінювати конкурентне середовище та адаптувати маркетингові стратегії в реальному часі. Його використання робить стратегічне планування більш гнучким і динамічним, адже керівники отримують змогу моделювати альтернативні сценарії розвитку підприємства. Це, у свою чергу, знижує ризики управлінських рішень і підвищує ефективність розподілу ресурсів. Завдяки інтеграції генеративного ІІ підприємства зміцнюють свої конкурентні позиції, розширюють присутність на міжнародних ринках і підвищують інноваційний потенціал.

Інтеграція штучного інтелекту в управлінські процеси потребує глибоких організаційних змін і технологічної модернізації. Передусім вона вимагає побудови нової архітектури даних, здатної забезпечити швидкий обмін, зберігання й аналітичну обробку великих обсягів інформації. Перебудова бізнес-процесів передбачає цифровізацію основних функцій управління, автоматизацію прийняття рішень і впровадження адаптивних моделей контролю. Важливою умовою успішної інтеграції є розвиток цифрових компетентностей персоналу, що забезпечує ефективне використання інтелектуальних систем (табл. 1). Підприємства мають інвестувати у навчання кадрів, формування команд із data-аналітиків і фахівців з AI-менеджменту. Така трансформація підвищує гнучкість управлінської структури, скорочує часові лаги між аналізом і рішенням та посилює стратегічну резильєнтність організації. У результаті штучний інтелект стає не лише інструментом автоматизації, а й основою інтелектуальної еволюції бізнесу.

**Основні напрями інтеграції штучного інтелекту
в управління підприємством**

Напрямок інтеграції	Зміст трансформації	Очікуваний результат
Архітектура даних	Побудова єдиних баз даних, впровадження хмарних сервісів і аналітичних платформ	Прискорення обробки інформації, підвищення точності прогнозів
Бізнес-процеси	Автоматизація операцій, оптимізація ланцюгів створення вартості	Зменшення витрат і підвищення ефективності управління
Компетенції персоналу	Навчання, цифрова грамотність, AI-менеджмент	Зростання продуктивності та інноваційного потенціалу
Управлінська структура	Перехід до гнучких, децентралізованих моделей управління	Підвищення швидкості ухвалення рішень і адаптивності системи

Отже, впровадження генеративного штучного інтелекту у стратегічне управління підприємствами промисловості 4.0 відкриває новий етап розвитку бізнесу, заснований на даних, інноваціях та адаптивності. Його використання сприяє підвищенню ефективності прийняття рішень, оптимізації процесів і створенню доданої вартості через інтелектуальні рішення. Штучний інтелект формує передумови для переходу до гнучких і резильєнтних моделей управління, здатних швидко реагувати на зміни ринку. Водночас успішна інтеграція цих технологій потребує трансформації організаційної культури та розвитку цифрових компетенцій персоналу. У сучасних умовах конкурентоспроможність підприємства дедалі більше залежить від рівня його цифрової зрілості та здатності до інновацій. Генеративний ІІ не лише забезпечує переваги в аналітиці та прогнозуванні, але й стає основою створення нових бізнес-моделей. Це вимагає нової архітектури даних, адаптивних управлінських структур і стратегічного мислення. Підприємства, що впроваджують ці технології, здобувають довгострокову стійкість, підвищують продуктивність і мінімізують ризики. Таким чином, генеративний штучний інтелект є не просто інструментом цифровізації, а фундаментом майбутньої конкурентоспроможності економіки.